

 [Bekijk dit artikel in de digitale krant](#)

Onze economie maakt niet alleen ziek, ze doodt zelfs mensen

Het coronavirus heeft tot nu toe wereldwijd ongeveer 1,8 miljoen slachtoffers geëist. De klimaatverandering leidt mogelijk deze eeuw tot ongeveer 9,3 miljoen doden per jaar. Om dat te voorkomen is een verandering van ons economische denken nodig, stelt Egbert Dommerholt, lector biobased business valorization aan de Hanzehogeschool Groningen.

Egbert Dommerholt • lector biobased business valorization aan de Hanzehogeschool Groningen

🕒 4 januari 2021, 17:41 aangepast 18:05

Protest bij het hooggerechtshof in Londen afgelopen december, tegen de uitspraak dat vliegveld Heathrow toch een derde baan mocht openen, nadat rechters dit eerder hadden tegengehouden vanwege klimaateffecten. (beeld afp)

Ik heb altijd geleerd dat het in de economische wetenschap vooral draait om het bestuderen van de mens in zijn streven naar welvaart. Ook heb ik geleerd dat het begrip welvaart nogal complex is, omdat welvaart gedefinieerd wordt als de spanning tussen economische behoeften enerzijds en de (financiële) middelen om die behoeften te bevredigen anderzijds. In deze constructie hoeven twee personen die beiden over dezelfde hoeveelheid middelen beschikken niet even welvarend te zijn. In dit geval is degene met het laagste behoefteniveau het meest welvarend, omdat voor hem of haar de spanning tussen middelen en behoeften relatief klein is.

Een dergelijke welvaartsopvatting oogt theoretisch wellicht elegant, maar heeft als groot nadeel dat individuele, laat staan nationale, welvaart vrijwel niet te meten is. Daarom hebben we een truc verzonnen en meten we welvaart door alleen naar de middelen te kijken. Hoe meer middelen men ter beschikking heeft, des te groter de welvaart. Dus, hoe hoger het inkomen per hoofd van de bevolking, des te welvarender we zijn.

Ik moest hieraan denken toen ik een artikel van Olaf Sleijpen, directeur monetaire zaken van De Nederlandsche Bank, las. Hij stelt dat als de anticoronamaatregelen effectief zijn en het virus fors terugdringen, er ruimte ontstaat voor economische groei. Maar ook dat er geen afruil is tussen de economie en onze gezondheid. Ik begrijp heel goed dat die laatste opmerking vooral betrekking heeft op het coronavirus, omdat je maatregelen om het virus te bestrijden – zeg maar een gezonde samenleving – en een gezonde economie niet tegen elkaar kunt uitspelen: uiteindelijk zijn het gezonde mensen die een economie gezond moeten houden. Ik vind dat nogal ongelukkig geformuleerd, omdat in de werkelijkheid die afruil tussen economie en gezondheid wel bestaat. Bekende voorbeelden zijn Schiphol en Tata Steel in IJmuiden. Maar onze economie maakt mensen niet alleen ziek, ze doodt zelfs mensen.

‘Christenen zouden het voortouw moeten nemen.’

Het Amerikaanse National Bureau of Economic Research heeft berekend dat als gevolg van klimaatverandering het aantal doden aan het eind van deze eeuw jaarlijks kan oplopen tot zo'n 85 per 100.000 wereldburgers. Uitgaande van een wereldpopulatie van 11 miljard gaat het in het jaar 2100 dan om ongeveer 9,3 miljoen doden op jaarbasis. Ter vergelijking: het coronavirus heeft tot nu toe wereldwijd ongeveer 1,8 miljoen slachtoffers geëist. Het Platform DSE zet zich in voor een rechtvaardige en dienstbare economie die in balans is met het natuurlijk vermogen van de aarde. Het heeft becijfert dat op dit moment jaarlijks ongeveer 400.000 klimaatdoden te betreuren zijn, als gevolg van toenemende hitte, zware orkanen en overstromingen. Ook zullen meer mensen sterven aan de gevolgen van hongersnood door verdroging van de grond, tropische ziektes enzovoort.

Het zijn vooral de arme landen in Afrika en Azië waar het overgrote deel van de klimaatdoden te betreuren is, terwijl de klimaatverandering vooral wordt veroorzaakt door rijke westerse regio's, zoals Noord-Amerika en Europa, terwijl landen als China en India in opmars zijn. Onlangs gepubliceerd onderzoek laat verder zien dat in 2015 de rijkste 10 procent wereldburgers verantwoordelijk waren voor ongeveer de helft van de CO₂-emissies (een van de belangrijkste veroorzakers van klimaatverandering), terwijl de armste 50 procent van de wereldbevolking verantwoordelijk is voor niet meer dan ongeveer 7 procent van de CO₂-uitstoot.

mens en natuur

Deze cijfers laten zien dat we moeten ophouden welvaart te meten door te kijken naar (de groei van) het inkomen per hoofd van de bevolking. Het heeft ervoor gezorgd dat we een economie hebben gecreëerd die volledig is losgezongen van mens en natuur.

Waar we naartoe moeten is een economie die bijdraagt aan het welbevinden van mensen. Een economie die het leven van mensen verrijkt in plaats van mensen het leven ontnemt, of uiterst onaangenaam maakt, en die de aarde niet overvraagt. De transitie naar een volledig circulaire economie, dat wil

zeggen een regeneratieve economie waaruit het concept afval, dus ook schadelijke emissies is uitgebannen, is wat mij betreft een mooie eerste stap.

In 2050 moet de economie van de Europese Unie volledig circulair zijn. Het is een loffelijk streven, maar het vereist meer dan een economische transitie. Een waarden transitie is ook noodzakelijk. Het denken in hoofdzakelijk financiële waardecreatie (bijvoorbeeld winstmaximalisatie en koopkracht) moet plaatsmaken maken voor maatschappelijke waardecreatie (maximaliseren van de bijdrage aan de samenleving). Ook het welbevinden moet worden gemeten op een manier die met beide transities rekening houdt. Dat is geen gemakkelijke opgave, maar wel een noodzakelijke. In die transformatie zouden juist christenen het voortouw moeten nemen, omdat Christus ons leert dat we anderen moeten behandelen zoals we zelf behandeld willen worden. Onvoorwaardelijk. <

javascript